

Ministerie van Algemene Zaken

Introductiedossier

kennismaking met de organisatie van AZ

Voor u ligt het introductiedossier van het ministerie van Algemene Zaken (AZ).

Afgesproken is dat alle ministeries een introductiedossier zullen opstellen en openbaar zullen maken. Daarom heeft AZ dit dossier ook opgesteld.

Het introductiedossier bestaat uit vier delen.

1. Praktische informatie

2. Het ministerie van Algemene Zaken

3. (Rijks)ministerraad en onderraden

4. Financieel kader

Gert-Jan Buitendijk
Secretaris-generaal

Inhoudsopgave

1. Praktische informatie	4
2. Het ministerie van Algemene Zaken	6
2.1 Kabinet Minister-President	7
2.2 Rijksvoorlichtingsdienst	8
2.3 Directie Financieel-Economische Zaken	9
2.4 Directie Bedrijfsvoering	9
2.5 Dienst Publiek en Communicatie	10
2.6 Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid	10
2.7 De Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (beheer)	10
2.8 Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (beheer)	11
2.9 Kabinet van de Koning (beheer)	11
2.10 Vaste overleggen	11
3. (Rijks)ministerraad en onderraden	14
3.1 De ministerraad	14
De rijksministerraad	14
3.2 Onderraden en ministeriële commissies	16
4. Financieel kader	17

1. Praktische informatie

Constituerende vergadering

De beoogde ministers van een nieuw kabinet komen in de zogenoemde constituerende vergadering bijeen. In deze vergadering wordt het eindverslag van de formateur vastgesteld en verklaren de beoogde leden van het nieuwe kabinet dat zij zich gebonden achten aan het coalitieakkoord. Ook worden procedurele en inhoudelijke afspraken gemaakt over bijvoorbeeld de taakverdeling en de vervangingsregeling. Na deze vergadering is de formatiefase officieel afgerond en kan de Tweede Kamer worden geïnformeerd dat de formateur zijn tot dan toe in beraad gehouden formatieopdracht, heeft aanvaard en met goed resultaat heeft afgerond.

De beoogde leden van het kabinet worden, voor zover noodzakelijk, vervolgens bij Koninklijk Besluit benoemd en door de koning beëdigd. De staatssecretarissen worden doorgaans later op deze dag op dezelfde wijze als de ministers benoemd en beëdigd. U wordt tijdig van het definitieve programma op de hoogte gesteld.

Daarna spreekt u uit hoofde van uw taak als minister-president de regeringsverklaring uit in de Tweede Kamer. Het is gebruikelijk dat dit in de week na de beëdiging plaatsvindt. In de regeringsverklaring presenteert het nieuwe kabinet zich aan de Tweede Kamer en zet u de belangrijkste plannen voor de komende kabinetsperiode uiteen. Daarna volgt een debat, waarin u ook verantwoording aflegt over de kabinets(in)formatie. Vóór de regeringsverklaring worden de bewindspersonen geacht geen beleidsuitspraken te doen. De regeringsverklaring wordt besproken en vastgesteld in een of meerdere ministerraden.

Startberaad

Voorafgaand aan de benoeming en beëdiging van de nieuwe bewindspersonen is er een informele kennismakingsbijeenkomst, het zogenaamde Startberaad.

Welkomstbijeenkomst

Op de dag na uw beëdiging vindt er in de regel op het ministerie van Algemene Zaken (AZ) een welkomstbijeenkomst plaats, waarvoor de medewerkers van AZ zijn uitgenodigd. Het programma van de welkomstbijeenkomst en introductieweek ontvangt u separaat.

Kennismakingsgesprekken met de departementsonderdelen

In de eerste dagen en weken na de interne welkomstbijeenkomst maakt u kennis met de verschillende departementsonderdelen, waarin het betreffende onderdeel zich aan u voorstelt.

Deze gesprekken worden bijgewoond door de secretaris-generaal. Ook de RVD en uw politiek adviseur sluiten aan bij deze introductiegesprekken.

Kennismakingsgesprekken met externe relaties

In de eerste weken en maanden kunt u onder meer kennismakingsbezoeken brengen aan:

- voorzitter en griffier van de Eerste en Tweede Kamer;
- vicepresident van de Raad van State;
- telefonisch contact met de minister-presidenten en gouverneurs van Aruba, Curaçao en Sint Maarten;
- voorzitters van de Stichting van de Arbeid;
- president van de Nederlandsche Bank;
- voorzitters van VNG, IPO en Waterschappen;
- Nationale Ombudsman;
- president en Procureur-Generaal van de Hoge Raad;
- president van de Algemene Rekenkamer;
- landsadvocaat.

Bezoeken aan regeringsleiders/ ontvangsten overige prominenten

In het eerste halfjaar – jaar na uw aantreden kunt u de volgende regeringsleiders en leiders van internationale organisaties bezoeken, vanwege het belang van goede contacten:

- premier van België;
- voorzitter van de Europese Raad;
- voorzitter van de Europese Commissie;
- bondskanselier van Duitsland;
- president van Frankrijk;
- premier van het Verenigd Koninkrijk;
- premier van Luxemburg;
- voorzitter van het Europees Parlement;
- secretaris-generaal van de NAVO;
- president van de Verenigde Staten.

Agenda en praktische zaken

Uw jaar volgt, voor zover het het parlement raakt, het ritme van begroten en verantwoorden met zwaartepunten in augustus (begrotingsraden, voorbereiding Prinsjesdag), september (Prinsjesdag, Algemene Politieke Beschouwingen in de Tweede Kamer), oktober (Algemene Politieke Beschouwingen in de Eerste Kamer, begrotingsbehandeling AZ in de Tweede Kamer, najaarsnota) en april en mei (voorjaarsnota en verantwoordingsdebat).

Veel tijd gaat uit naar de binnenlandse prioriteiten en investeringen in contacten met belanghebbenden. Daarnaast zal de Europese en buitenlandagenda met (alleen al) de reguliere verplichtingen een flink beslag op uw tijd leggen.

Openbare agenda minister-president

Sinds het aantreden van het kabinet Rutte III worden de agenda's van de bewindspersonen op Rijksoverheid.nl openbaar gemaakt. In beginsel worden alle afspraken en werkbezoeken op Rijksoverheid.nl gepubliceerd.

Openbaarmaking bestuurskosten politieke en ambtelijke top

Sinds 1 januari 2013 worden de bestuurskosten van bewindspersonen en de ambtelijke top actief openbaar gemaakt. Het doel van actieve openbaarmaking is het inzichtelijk maken welke kosten gemoeid zijn met de ambtsvervulling (transparantie). Het gaat om uitgaven voor, door of namens bewindspersonen en de ambtelijke top. Elk departement maakt maandelijks de eigen brondocumenten (facturen, bonnen, declaratieformulieren met bijlagen, creditcardafschrijvingen) openbaar op Rijksoverheid.nl. Alle declaraties van de bewindspersonen worden afgedaan door de secretaris-generaal van het desbetreffende departement.

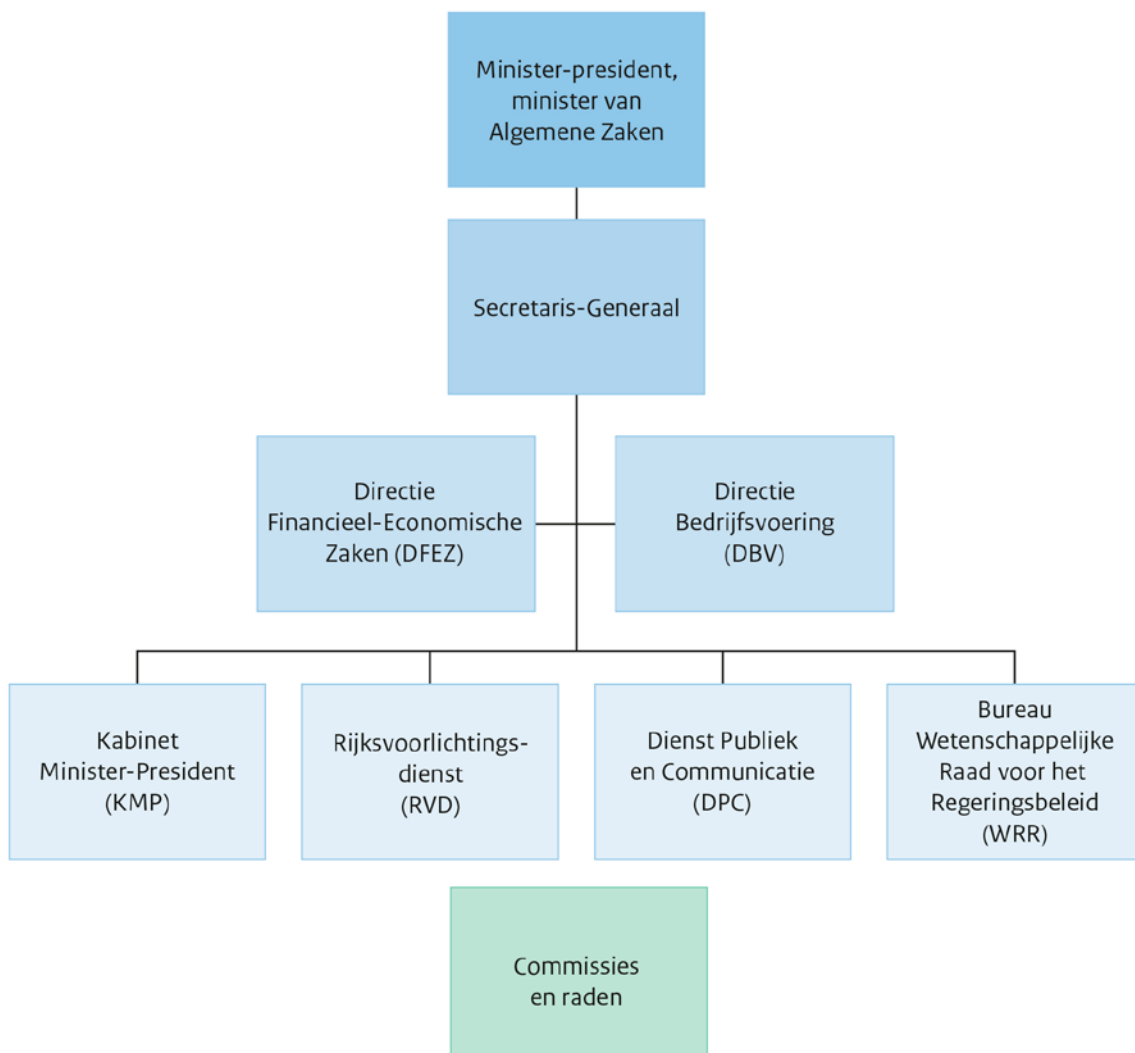
2. Het ministerie van Algemene Zaken

Algemene Zaken

Algemene Zaken is het ministerie van de minister-president, de minister van Algemene Zaken. Het ministerie houdt zich bezig met de coördinatie van het algemeen regeringsbeleid en van de overheidscommunicatie. Ook verzorgt het departement de voorlichting over het Koninklijk Huis. De totale AZ-organisatie bedroeg op 1 januari 2021 419,1 fte.

De structuur van het ministerie van Algemene Zaken is als volgt:

- Kabinet Minister-President;
- Rijksvoorlichtingsdienst;
- Directie Financieel-Economische Zaken;
- Directie Bedrijfsvoering;
- Dienst Publiek en Communicatie;
- Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid;
- Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (beheer);
- Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (beheer);
- Kabinet van de Koning (beheer);

2.1 Kabinet Minister-President

Het Kabinet Minister-President (KMP) adviseert en ondersteunt de minister-president bij de uitvoering van de hem opgedragen taken.

Ook verzorgt het KMP het secretariaat van de ministerraad en de secretariaten van de onderraden.

Daarnaast organiseert het de coördinatie van aangelegenheden voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

Hoofd Kabinet Minister-President

De secretaris-generaal (SG) van het ministerie is tevens het hoofd van het KMP. De plv. secretaris-generaal (pSG) is ook plv. hoofd KMP.

Coördinator Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

De SG is tevens Coördinator Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (I&V). Zijn plaatsvervanger is een van de raadgevers. Zij worden ondersteund door de adviseur I&V.

Raadgevers

De raadgevers worden bijgestaan door enkele adviseurs en adjunct-raadgevers. Deze laatste zijn dezelfde personen als de adjunct-secretarissen van de ministerraad.

De taak van raadgevers richt zich voornamelijk op het adviseren en ondersteunen van de minister-president en het voeren van de secretariaten van de onderraden.

Politiek adviseur

De minister-president wordt ondersteund door een politiek adviseur, in de regel een partijgenoot. Deze valt formatief onder het KMP.

Beveiligingsautoriteit

De beveiligingsautoriteit is belast met het beleid inzake de beveiliging van het ministerie van Algemene Zaken (personeel zowel als gebouwen) en van de minister-president in het bijzonder.

Clusters

Het KMP is onderverdeeld in vijf clusters met elk een eigen taakgebied, maar met grote inhoudelijke raakvlakken:

- Cluster Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten;
- Cluster internationaal en EU;
- Cluster nationaal en Europees financieel-economisch beleid;
- Cluster binnenlands (financieel-sociaal-economisch) beleid incl. het fysieke domein;
- Cluster veiligheid, justitie en bestuur.

Protocol Buitenland

De adviseurs Protocol, Ontvangsten en Logistiek hebben als taak het voorbereiden en ondersteunen van bezoeken en ontvangsten van de minister-president in het buitenland respectievelijk van buitenlandse gasten.

Secretariaat ministerraad

De secretaris van de ministerraad bereidt de agenda van de (rijks)ministerraad voor en is verantwoordelijk voor de opstelling van de besluitenlijst en de notulen. Zij woont de (rijks)ministerraad bij met een van de adjunct-secretarissen. De agenda en (geannoteerde) besluitenlijst van de (rijks)ministerraad worden sinds medio 2021 gepubliceerd op Rijksoverheid.nl.

Daarnaast is de secretaris van de (rijks)ministerraad verantwoordelijk voor de werkzaamheden van de onderraden en commissies. De secretariaatswerkzaamheden van de onderraden liggen echter bij de raadgevers, die tevens secretaris van een onderraad zijn.

2.2 Rijksvoorlichtingsdienst

De Rijksvoorlichtingsdienst (RVD) verzorgt de woordvoering van de minister-president en het kabinet en is verantwoordelijk voor de voorlichting over het algemeen regeringsbeleid, de minister-president en het ministerie van Algemene Zaken.

Daarnaast verzorgt de dienst de communicatie over, en begeleiding van, de publieke optredens van het Koninklijk Huis in binnen- en buitenland.

De RVD verzorgt ook het voorzitterschap van de Voorlichtingsraad (VoRa) en coördineert en adviseert inzake interdepartementale communicatie-aangelegenheden. De RVD bestaat uit:

Directoraat-generaal RVD (DG RVD)

De DG RVD geeft leiding aan de Rijksvoorlichtingsdienst. De RVD geeft communicatieadviezen aan het Koninklijk Huis, de minister-president en de ministerraad en verzorgt de woordvoering voor het Koninklijk Huis, de minister-president en de ministerraad. De RVD geeft ook voorlichting over het Koninklijk Huis, de minister-president en de ministerraad; het coördineert het communicatiebeleid binnen de Rijksoverheid.

Communicatie Koninklijk Huis (CKH)

De afdeling Communicatie Koninklijk Huis (CKH) van de RVD verzorgt de communicatie over en begeleiding van de publieke optredens van het Koninklijk Huis in binnen- en buitenland.

Daarnaast beheert en onderhoudt de afdeling CKH de website Koninklijkhuis.nl.

Communicatie Algemeen Regeringsbeleid (CAR)

De afdeling Communicatie Algemeen Regeringsbeleid (CAR) verzorgt de informatievoorziening voor de minister-president en de ambtelijke leiding van Algemene Zaken. CAR houdt zich daarnaast bezig met alle aspecten van de communicatie over (de eenheid van) het algemeen regeringsbeleid.

CAR bereidt ook de publieke optredens van de minister-president voor. De afdeling voert daarnaast het inhoudelijke secretariaat van de Voorlichtingsraad (VoRa): een formeel adviesorgaan dat de minister-president en de ministerraad adviseert over het gemeenschappelijk communicatiebeleid van de Rijksoverheid.

Redactiedienst

CAR beschikt over de Redactiedienst, waar 24 uur per dag, zeven dagen per week het nieuws wordt gevolgd via radio en televisie, Nederlandse en buitenlandse persbureaus, nieuwswebsites, kranten, tijdschriften en social media. Zo nodig maken de redacteuren transcripten van relevante uitspraken van politici en duidingen van journalisten. U ontvangt voor u relevante informatie van de redactiedienst gedurende de hele dag via e-mail, in de vorm van berichten van persbureaus, artikelen en uitgewerkte letterlijke teksten.

Internationale reizen en topontmoetingen

Rondom de Europese Raden vinden meerdere persontmoetingen plaats waarbij de minister-president zowel de Nederlandse als de internationale pers te woord staat. De politiek analisten van de RVD maken ter voorbereiding hierop, in overleg met de betrokken raadgevers van KMP, spreeklijnen en Q&A's die voor zover nodig in het Engels vertaald worden.

Ook voor persontmoetingen rond de deelname van de minister-president aan internationale topconferenties (zoals de Algemene Vergadering van de VN, de NAVO-top en het World Economic Forum), voor bilaterale buitenlandse bezoeken en voor ontvangsten van buitenlandse politieke leiders bereidt de RVD in overleg met betrokken raadgevers van KMP spreeklijnen voor. Desgewenst kan ter voorbereiding op een bezoek of conferentie ook een media-analyse worden opgesteld.

Protocol binnenland

Twee adviseurs protocol adviseren over en coördineren de afhandeling van inkomende uitnodigingen voor publieke optredens van de minister-president in Nederland en het Koninkrijk. Protocol bereidt de toegezegde binnenlandse werkbezoeken en ontvangsten voor én zij begeleiden de minister-president op de dag zelf. De adviseurs organiseren ook formele en informele bijeenkomsten van het kabinet op het Catshuis of

op externe locaties (denk aan Prinsjesdag). Verder dragen zij zorg voor de gezichtsbepalende evenementen van het ministerie.

Speeches

Twee speechschrijvers houden zich bezig met het voorbereiden van gesproken en geschreven woord van de minister-president; speeches, spreekpunten voor allerhande gelegenheden, voorwoorden, artikelen en persoonlijke brieven. Het opstellen van de teksten gaat veelal in samenspraak met de inhoudelijk adviseurs van KMP en de politiek adviseur, en daarnaast eventueel met andere betrokken departementen en organisaties.

Social media

Om de activiteiten van de minister-president en het kabinetsbeleid onder de aandacht te brengen bij een breed publiek heeft de RVD onder de naam @MinPres dan wel @minister-president social media accounts opgezet en in beheer. Deze kanalen hebben in de loop der jaren een groot bereik opgebouwd. Het gaat om accounts op de volgende platforms: Twitter (1.2 miljoen volgers), Instagram (402.000 volgers), Facebook (195.000 volgers), YouTube (5.000 abonnees).

Brieven

In uw functie als minister-president ontvangt u dagelijks brieven van burgers waarin aandacht wordt gevraagd voor persoonlijke situaties en/of uiteenlopende beleidsonderwerpen. De hoeveelheid brieven fluctueert; van enkele per dag tot meer dan honderd per week. Een deel van deze brieven wordt 'namens de minister-president' beantwoord door de directeur RVD. Het resterende deel wordt door de minister-president ondertekend. Medewerkers van de RVD bereiden hiervoor een concept-antwoord voor.

2.3 Directie Financieel-Economische Zaken

De directie Financieel-Economische Zaken (FEZ) is een zelfstandige directie die rechtstreeks onder de SG valt.

FEZ vervult een proactieve rol met een brede blik op de organisatie. De directie zorgt voor een goede begrotingsvoorbereiding, -uitvoering en -verantwoording van het departement (inclusief Kabinet van de Koning en de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten) en coördineert de planning & controlcyclus. Ook het (her)inrichten en evalueren van de administratieve organisatie is een kerntaak van FEZ. Binnen FEZ verzorgt het Administratief Service Centrum de administratieve ondersteuning betreffende de begrotingsuitvoering en de begrotingsverantwoording. Bovendien faciliteert FEZ bij het opstellen van managementinformatie door middel van rapportages en analyses. FEZ onderhoudt voorts contacten met interne en externe partijen, zoals de Auditdienst Rijk, het ministerie van Financiën en de Algemene Rekenkamer.

De directie ziet tot slot toe op een beheerste uitvoering van de begroting en rapporteert hierover met financiële en niet-financiële informatie aan de SG en de Bestuursraad.

2.4 Directie Bedrijfsvoering

De directie Bedrijfsvoering bestaat uit de unit Informatie en Communicatie Technologie, de unit Facilitair, Huisvesting en Inkoop, de unit Personeel, Organisatie & Innovatie en een secretariaat.

De unitmanager en de teamcoördinatoren sturen hun unit of team aan. De directeur Bedrijfsvoering stuurt het secretariaat rechtstreeks aan. De unitmanager ICT vervult tevens de rol van CIO bij AZ.

De unit Informatie en Communicatie Technologie (ICT) omvat alle dienstverlening op het terrein van ICT en de Documentaire Informatievoorziening. De ICT dienstverlening wordt voor een deel geleverd met inzet van het SSC-ICT.

De unit Facilitair, Huisvesting en Inkoop (FHI) omvat alle dienstverlening op het gebied van facilitair, huisvesting, gebouwbeheer en inkoop.

De unit Personeel, Organisatie en Innovatie (PO & I) adviseert en ondersteunt het primair proces van het kerndepartement, de Dienst Publiek en Communicatie, de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten, de Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden en het Kabinet van de Koning, en op (alle) aspecten van het personeels- en organisatiebeleid. Daarnaast levert de unit flexibele capaciteit en deskundigheid voor advies en projecten op het terrein van management informatievoorziening, procesoptimalisatie en data-analyse. De rijksbrede partners verzorgen een deel van de dienstverlening: P-Direkt, het Expertise Centrum Organisatie en Personeel en Bureau Algemene Bestuurdienst.

2.5 Dienst Publiek en Communicatie

De Dienst Publiek en Communicatie (DPC) ondersteunt de Rijksoverheid bij het professionaliseren van de communicatie met publiek en professionals.

DPC verzorgt de publieksvoorlichting vanuit de Rijksoverheid via Rijksoverheid.nl en Vraagbeantwoording Rijksoverheid. Daarnaast begeleidt DPC de massamediale campagnes, doet de centrale media-inkoop en ondersteunt de Rijksoverheid bij het verder professionaliseren van de communicatiefunctie. Bijvoorbeeld door het organiseren van kennisuitwisseling en het doen van onderzoek. Het Beeldcentrum van Dienst Publiek en Communicatie adviseert over de inzet en productie van beeld, is contractbeheerder voor fotografie, stockfoto's en AV-producties en biedt centrale opslag en beheerfaciliteiten op het gebied van beelden.

DPC is een baten-lastendienst en biedt shared servicediensten aan alle departementen en uitvoeringsorganisaties bij de Rijksoverheid. DPC is een van de twintig inkoopuitvoeringscentra. DPC voert de inkoop van generieke communicatiediensten voor de Rijksoverheid uit.

2.6 Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid

De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) is een onafhankelijk adviesorgaan van de regering en heeft tot taak de regering te adviseren over vraagstukken die van groot belang zijn voor de samenleving. De adviezen zijn sectoroverstijgend en gaan over de richting van het overheidsbeleid voor de langere termijn. De Raadsleden worden bijgestaan in hun werk door externe adviserende leden en het bureau van de WRR, stafmedewerkers en een klein team ondersteunende medewerkers.

2.7 De Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (beheer)

De Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) is een onafhankelijke commissie die toezicht houdt op zowel de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) als de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD). De CTIVD kijkt naar de rechtmatigheid van de uitvoering van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 en de Wet veiligheidsonderzoeken door middel van het doen van onderzoeken en het publiceren van de uitkomsten daarvan, alsmede het adviseren aan de betrokken ministers over zaken die voortvloeien uit deze wetten, het behandelen van klachten en van meldingen over misstanden.

De minister van Algemene Zaken is verantwoordelijk voor het beheer van de begroting van de CTIVD. Tussen het ministerie van Algemene Zaken en de CTIVD zijn afspraken gemaakt over de dienstverlening op het gebied van de bedrijfsvoering door het ministerie en de daarop van toepassing zijnde planning & control cyclus. De minister van Algemene Zaken is betrokken bij de benoemingsprocedure van de voorzitter

en de leden van de CTIVD. De medewerkers van het secretariaat van de CTIVD staan op de loonlijst van het ministerie van Algemene Zaken, maar maken geen onderdeel uit van de ambtelijke organisatie. De CTIVD is gehuisvest bij de Raad van State.

2.8 Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (beheer)

De Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB) is een onafhankelijke commissie die is belast met het toetsen van de rechtmatigheid van de door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties of de minister van Defensie gegeven toestemming tot het inzetten van bijzondere bevoegdheden door de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) respectievelijk de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD).

De minister van Algemene Zaken is verantwoordelijk voor het beheer van de begroting van de TIB. Tussen het ministerie van Algemene Zaken en de TIB zijn afspraken gemaakt over de dienstverlening op het gebied van de bedrijfsvoering door het ministerie en de daarop van toepassing zijnde planning & controlcyclus. De minister van Algemene Zaken is betrokken bij de benoemingsprocedure van de voorzitter en de leden van de TIB. De medewerkers van het secretariaat van de TIB staan op de loonlijst van het ministerie van Algemene Zaken, maar maken geen onderdeel uit van de ambtelijke organisatie. De TIB is gehuisvest op het Binnenhof.

2.9 Kabinet van de Koning (beheer)

De minister van Algemene Zaken is verantwoordelijk voor het beheer van de begroting van het Kabinet van de Koning. Tussen het ministerie van Algemene Zaken en het Kabinet van de Koning zijn afspraken gemaakt over de dienstverlening op het gebied van de bedrijfsvoering door het ministerie en de daarop van toepassing zijnde planning & controlcyclus. Het Kabinet van de Koning valt onder de ministeriële verantwoordelijkheid van de Minister-President, de minister van Algemene Zaken.

Het Kabinet van de Koning maakt geen onderdeel uit van de ambtelijke organisatie van het ministerie van Algemene Zaken. Het Kabinet van de Koning is gehuisvest op de Korte Vijverberg.

2.10 Vaste overleggen

Ministerstaf

Wekelijks vindt op maandagochtend de ministerstaf plaats. De ministerstaf is het hoogste overlegorgaan binnen het ministerie en staat onder het voorzitterschap van de minister-president. In dit overleg vindt een terugkoppeling plaats uit de afgelopen (rijks)ministerraad en wordt de agenda voor de komende (rijks) ministerraad besproken en vastgesteld. Ook worden de agenda's van de onderraden en ministeriele commissies van die week besproken. Daarnaast worden de actualiteiten besproken en de agenda van de minister-president voor de komende tijd.

Leden van de ministerstaf zijn:

- de minister-president;
- de politiek-adviseur van de minister-president;
- de secretaris-generaal;
- de plaatsvervangend secretaris-generaal;
- de directeur-generaal Rijksvoorlichtingsdienst;
- de plaatsvervangend directeur-generaal Rijksvoorlichtingsdienst;
- de directeur Rijksvoorlichtingsdienst;
- de secretaris ministerraad;
- de raadgevers;
- een adjunct-secretaris/ adjunct-adviseur (rouleert) voor de verslaglegging.

KMP-staf

Op maandag vindt aansluitend aan de ministerstaf de KMP-staf plaats onder voorzitterschap van de secretaris-generaal. In dit overleg worden werkafspraken gemaakt naar aanleiding van de ministerstaf en wordt een terugkoppeling gegeven van de belangrijkste onderwerpen uit de ministerstaf. Voorts wordt er vooruitgeblikt op de belangrijkste werkzaamheden van de week, op de werkbezoeken en externe optredens van de minister-president.

Leden van de KMP-staf zijn:

- de secretaris-generaal;
- de plaatsvervangend secretaris-generaal;
- de directeur-generaal Rijksvoorlichtingsdienst;
- de plaatsvervangend directeur-generaal Rijksvoorlichtingsdienst;
- de directeur Rijksvoorlichtingsdienst;
- de secretaris ministerraad;
- de raadgevers;
- de adviseurs;
- coördinator Wob, integriteit en klachten;
- de adjunct-secretarissen/ adviseurs;
- protocol buitenland.

AZ-staf

Op donderdag vindt de AZ-staf plaats onder voorzitterschap van de secretaris-generaal. Gesprekspunten van dit overleg zijn:

- voorbereiding (rijks)ministerraad aan de hand van de agenda's;
- voorbereiding persconferentie minister-president na afloop van de ministerraad;
- communicatiekalender kabinet;
- openbare agenda minister-president;
- actuele zaken.

Leden van de AZ-staf zijn:

- de secretaris-generaal;
- de plaatsvervangend secretaris-generaal;
- de directeur-generaal Rijksvoorlichtingsdienst;
- de plaatsvervangend directeur-generaal Rijksvoorlichtingsdienst;
- de directeur Rijksvoorlichtingsdienst;
- de secretaris ministerraad;
- de raadgevers;
- de adviseurs;
- hoofd Communicatie Algemeen Regeringsbeleid;
- coördinator Wob, integriteit en klachten;
- de adjunct-secretarissen/ adjunct-adviseur;
- analisten RVD.

Bestuursraad

De Bestuursraad is het hoogste ambtelijke overlegorgaan binnen het ministerie van Algemene Zaken en staat onder voorzitterschap van de secretaris-generaal. De Bestuursraad op AZ bespreekt voornamelijk bedrijfsvoeringszaken. De Bestuursraad vergadert elke twee weken.

Leden van de bestuursraad zijn:

- de secretaris-generaal (voorzitter);
- de plaatsvervangend secretaris-generaal;
- de directeur-generaal Rijksvoorlichtingsdienst;
- de plaatsvervangend directeur-generaal Rijksvoorlichtingsdienst;
- de directeur Financieel-Economische Zaken;
- de directeur Bedrijfsvoering;

- de directeur Dienst Publiek en Communicatie;
- de directeur/algemeen secretaris WRR.

Wekelijks gesprek met Zijne Majesteit de Koning

De ministers zijn ministerieel verantwoordelijk voor het handelen van de Koning en de leden van het Koninklijk Huis. De minister-president draagt hierbij een bijzondere verantwoordelijkheid: het wekelijkse gesprek van de minister-president met de Zijne Majesteit de Koning op maandagmiddag.

SG-overleg

Wekelijks is er op de woensdag een vergadering van alle secretarissen-generaal, het zogeheten SG-overleg (SGO). Het SGO is bestemd om de advisering aan het kabinet af te stemmen en de projecten te bespreken waarbij meerdere departementen betrokken zijn. Ook worden de agenda's van de (rijks)ministerraad, onderraden en ministeriele commissies besproken. Het SGO treedt tevens op als ambtelijk voorportaal voor de onderwerpen 'Rijksdienst en bedrijfsvoering Rijk'. De secretaris-generaal van Algemene Zaken zit het overleg voor en wordt ondersteund door een secretaris vanuit Algemene Zaken.

BSG-overleg

Op donderdagen 12.00 uur overleggen de secretaris van de ministerraad en de secretaris van het SGO met de collega's van de Bureau SG's van de ministeries ter voorbereiding op de ministerraad van die week. Eén keer per maand overleggen de secretaris van de ministerraad en de secretaris van het SGO-overleg met de hoofden van de bureaus SG van de ministeries over de samenwerking.

3. (Rijks)ministerraad en onderraden

3.1 De ministerraad

De leden en de voorzitter

De ministers vormen gezamenlijk de ministerraad. De minister-president is voorzitter van de raad. De ministerraad heeft als taak en bevoegdheid te beraadslagen en te besluiten over het algemeen regeringsbeleid en dient de eenheid van dat beleid te bevorderen. De minister-president stelt de agenda vast en regelt de orde. Indien hij is verhinderd, wordt de vergadering geleid door een (van de) vice-minister(s)-president(en). Bij diens (hun) afwezigheid, wordt de vergadering geleid door de aanwezige minister met de hoogste leeftijd.

Staatssecretarissen zijn geen lid van de ministerraad. Staatssecretarissen kunnen alleen aan de vergadering van de ministerraad deelnemen als er onderwerpen worden behandeld waarbij zij uit hoofde van hun taak rechtstreeks zijn betrokken, bij afwezigheid van de minister, of voor zover de raad uit anderen hoofde hun aanwezigheid wenselijk acht. De staatssecretaris kan niet aan eventuele stemmingen in de ministerraad deelnemen, ook niet in het geval hij de minister vervangt.

Naast de Grondwet en het Statuut voor het Koninkrijk is voor het functioneren van de ministerraad en de rijksministerraad het Reglement van orde van belang. In dit Koninklijk Besluit worden samenstelling, taken, bevoegdheden, werkwijze en geheimhoudingsregels vastgelegd.

Verantwoordelijkheid minister-president

De minister-president is de voorzitter van de ministerraad, minister van Algemene Zaken en verantwoordelijk voor het bevorderen van de eenheid van het algemeen regeringsbeleid. De minister-president kan naar eigen inzicht onderwerpen agenderen voor de vergadering van de (rijks)ministerraad en de onderraden.

Vergaderdag, plaats en tijdstip en recesperiodes

De ministerraad vergadert in de regel wekelijks op vrijdag. De vergaderingen vinden plaats bij het ministerie van Algemene Zaken. Behalve op vrijdag kan de ministerraad bijeenkomen als de minister-president of ten minste twee andere ministers dat wenselijk achten. Het zomerreces van de ministerraad volgt op de laatste vergadering van de Eerste Kamer. Het reces duurt vier weken. Het kerstreces is twee weken. De minister-president stelt de recesperiodes vast.

De rijksministerraad

Naast de ministerraad bestaat de ministerraad van het Koninkrijk (de rijksministerraad). Aan de vergaderingen van de rijksministerraad nemen naast de leden van de ministerraad de gevolmachtigde ministers van Aruba, Curaçao en Sint Maarten deel. De rijksministerraad kent geen apart Reglement van orde.

De leden en de voorzitter

De ministerraad van het Koninkrijk bestaat uit de Nederlandse ministers en de gevolmachtigde ministers van Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Het voorzitterschap en de vervanging bij afwezigheid is hetzelfde als bij de Nederlandse ministerraad. De rijksministerraad vergadert in beginsel iedere vier weken of zoveel vaker als nodig is op vrijdag bij het ministerie van Algemene Zaken, voorafgaand aan de ministerraad.

De gevolmachtigde ministers

Een gevolmachtigde minister is mandataris van de regering van onderscheidenlijk Aruba, Curaçao en Sint Maarten en kan daarom door deze regering ter verantwoording worden geroepen. De gevolmachtigde heeft de status van minister en als zodanig stemrecht in de rijksministerraad. Bij afwezigheid wordt de gevolmachtigde minister door een plaatsvervanger vervangen die ook met betrekking tot het stemrecht volledig in de plaats van de gevolmachtigde minister treedt. Indien de Nederlandse ministers demissionair worden, geldt dat niet voor de gevolmachtigde ministers. Hun ambtstermijn is gekoppeld aan die van de regeringen van hun land.

De regeringen van Aruba, Curaçao en Sint Maarten zijn ieder gerechtigd om, indien een bepaald onderwerp daar aanleiding toe geeft, naast de gevolmachtigde minister tevens een minister van de eigen regering met raadgevende stem te laten deelnemen aan de vergaderingen van de rijksministerraad. De stemverhouding verandert daardoor niet.

De agenda en besluitenlijst van de (rijks)ministerraad

De agenda en (geannoteerde) besluitenlijst van de (rijks) ministerraad worden sinds 2021 openbaar gemaakt en gepubliceerd op Rijksoverheid.nl.

Eenheid regeringsbeleid

Bewindspersonen dienen de eenheid van het regeringsbeleid in acht te nemen. Dit betekent dat naast een individuele verantwoordelijkheid voor het ministerie en jegens het parlement, ook verantwoordelijkheid geldt voor het collectief van het beleid. Om eenheid in de woordvoering tussen bewindspersonen te bevorderen, is een aantal uitgangspunten voor het communicatiebeleid van het kabinet ontwikkeld. De minister-president is de eerste woordvoerder van het kabinet, met name als het gaat om onderwerpen waarover nog geen overeenstemming is bereikt en onderwerpen die politiek gezien dienen te worden gedragen door de collectiviteit van het kabinet.

Wekelijkse persconferentie minister-president

Gedurende de gehele ministerraadscyclus wordt de minister-president begeleid door de directeur- generaal RVD (of diens plaatsvervanger). Na afloop van de wekelijkse ministerraad geeft de minister-president in de regel in perscentrum Nieuwspoort een persconferentie waarin hij ingaat op de genomen ministerraadsbesluiten. Daarnaast kunnen journalisten tijdens deze persconferentie vragen stellen over andere actuele onderwerpen. De persconferentie wordt live uitgezonden via de digitale kanalen van de NPO en RTL en kan via een livestream op Facebook en Twitter worden gevolgd. De persconferentie is later ook terug te vinden op het YouTube-kanaal van de minister-president. Op rijksoverheid.nl wordt tevens de schriftelijke, letterlijke uitwerking gepubliceerd. Na de persconferentie geeft de minister-president een wekelijks interview aan zowel radio als televisie. Deze wekelijkse gesprekken worden diezelfde avond uitgezonden.

De RVD bereidt wekelijks in overleg met de betrokken raadadviseurs van KMP een inleidend statement voor de persconferentie van de minister-president voor, alsmede een set spreeklijnen en Q&A's over de genomen ministerraadsbesluiten en actuele onderwerpen.

Media worden door de RVD ingelicht zodra de ministerraad is afgelopen. Tevens worden zij op de hoogte gebracht van het tijdstip waarop de persconferentie van de minister-president zal beginnen. Bewindspersonen hebben de mogelijkheid (niet de plicht) om na afloop van de ministerraad in de hal van Binnenhof 19 een toelichting te geven op de genomen besluiten op het eigen beleidsterrein en over andere relevante onderwerpen. De media worden daartoe kort voor het einde van de ministerraad uitgenodigd via een sms ('halbericht'). Dit mediamoment wordt door betrokken journalisten doorgaans aangeduid als 'het touwtje'.

Persberichten

De RVD inventariseert in de dagen voorafgaand aan de vergadering van de ministerraad bij de directies Communicatie van de vakdepartementen of zij voornemens zijn naar aanleiding van de voorstellen op de agenda van de ministerraad een persbericht uit te brengen. De vakdepartementen leveren tijdig voor aanvang van de ministerraad de tekst van de conceptpersberichten aan bij de RVD. De directeur-generaal RVD (of diens plaatsvervanger) is bij de vergadering van de ministerraad aanwezig en overlegt met de verantwoordelijke bewindspersonen over de definitieve inhoud van de persberichten, afhankelijk van de besluitvorming. De inhoudelijke verantwoordelijkheid voor de persberichten berust bij de departementen, maar de persberichten worden, indien daartoe in de ministerraad wordt besloten, door de RVD uitgegeven.

Na afloop van de vergadering van de ministerraad worden de persberichten gezonden aan de Tweede Kamer en vervolgens bij het begin van de persconferentie van de minister-president aan de media verstrekt. Tegelijkertijd komen de persberichten beschikbaar via Rijksoverheid.nl.

3.2 Onderraden en ministeriële commissies

Stelsel van onderraden

Uit het oogpunt van taakverdeling en efficiënte besluitvorming worden voorstellen waarover de minister-raad dient te besluiten, eerst voorgelegd aan een onderraad van de ministerraad. Een dekkend stelsel van onderraden bestrijkt het gehele terrein van het rijksbeleid. Hierop zijn vanuit praktische overwegingen enkele uitzonderingen geformuleerd:

- alle besluiten in het kader van de begrotingscyclus;
- actuele punten van buitenlands beleid (waaronder de conclusies van de coördinatiecommissie);
- alle besluiten na ommekomst van de Raad van State;
- actuele binnenlandspolitieke kwesties naar aanleiding van behandeling in de Tweede of Eerste Kamer;
- benoemingen;
- onderwerpen ter kennisneming;
- verkenningen.

Naast de onderraden zijn er enkele ministeriële commissies. Het belangrijkste verschil met onderraden is dat deze tijdelijk zijn, in principe voor de duur van de kabinetsperiode. Ministeriële commissies worden gevormd voor een bepaald thema of onderwerp. Daarnaast kunnen voorstellen waarover na de ambtelijke, interdepartementale voorbereiding geen nadere discussiepunten meer resteren ('hamerstukken') rechtstreeks voor de ministerraad worden aangemeld

De leden en de voorzitter

De minister-president is voorzitter van alle onderraden en ministeriële commissies. Bij afwezigheid is zijn vervanging hetzelfde geregeld als bij de ministerraad. Elke onderraad heeft een vaste samenstelling van ministers en staatssecretarissen.

Ministeriële kerngroep speciale operaties

Voor besluitvorming over speciale militaire operaties in internationale crisisbeheersingsoperaties waaraan Nederland deelneemt, is, mede met het oog op de noodzaak van geheimhouding, een ministeriële kerngroep voor speciale operaties (MKSO) ingesteld. De samenstelling van de kerngroep wordt aan het begin van de kabinetsperiode bepaald.

Ministeriële commissie crisisbeheersing

Crisisbesluitvorming op politiek-bestuurlijk niveau vindt plaats in de ministeriële commissie crisisbeheersing (MCCB). Deze is belast met de coördinatie van intersectorale crisisbeheersing. Vaste leden van de commissie zijn de minister-president en de minister van Justitie en Veiligheid. De minister-president besluit of hijzelf of de minister van Justitie en Veiligheid als voorzitter zal fungeren. Vervolgens besluit de minister-president na overleg met de minister van Justitie en Veiligheid over de verdere samenstelling van de commissie.

4. Financieel kader

De begrotingscyclus

De begrotingscyclus bestaat uit drie fasen: de begrotingsvoorbereiding, de begrotingsuitvoering en de begrotingsverantwoording. In de tijd gezien overlappen deze fasen elkaar, want tijdens de begrotingsuitvoering van jaar t , wordt ook de verantwoording van jaar $t-1$ opgemaakt én begonnen met de begrotingsvoorbereiding van jaar $t+1$. Op die manier kan de budgettaire informatie uit de verantwoording en uitvoering (over- en onderschrijdingen van budgetten) worden gebruikt bij de begrotingsvoorbereiding voor het komende jaar.

Begrotingsproces

De besluitvorming over inkomsten en over de uitgaven vindt gescheiden plaats. Het hoofdbesluitvormingsmoment, waarop besloten wordt over de uitgaven, vindt plaats in het voorjaar op basis van het Centraal Economisch Plan (CEP) van het Centraal Planbureau (CPB). De start van de voorjaarsbesluitvorming vindt meestal plaats in maart met het versturen van de beleidsbrief naar de minister van Financiën. Eind april informeert de minister van Financiën de ministerraad over alle besluiten via het Besluitvormingsmemorandum. Besluitvorming over het lopende jaar wordt verwerkt in de Voorjaarsnota, besluitvorming over het volgende jaar wordt verwerkt in de nieuwe begrotingen, die op Prinsjesdag aan de Tweede Kamer worden aangeboden.

In augustus vindt de besluitvorming over de inkomstenkant van de begroting plaats op basis van de Macro Economische Verkenning (MEV) van het CPB. In juni worden de beleidsuitgangspunten vastgesteld die de input vormen voor de MEV-raming. De koopkrachteeffecten van de voorgestelde lastenmaatregelen leiden dikwijls tot aanpassing van de voorgenomen maatregelen. De Najaarsnota is de laatste nota over het budget in het begrotingsjaar. In deze nota komen mee- en tegenvallers aan bod en gaat in de regel over middelen die nog niet tot besteding zijn gekomen (onderuitputting). Als er wijzigingen zijn in de begroting komt er een suppletore begrotingswet (aanvullende begrotingswet). Belangrijke (financiële en beleidsmatige) beslissingen worden veelal doorgeschoven naar het hoofdbesluitvormingsmoment in het voorjaar.

Verantwoording en onvolkomenheden

Onderdeel van de financiële verantwoording zijn het jaarverslag en de slotwet. Samen vormen deze de inhoudelijke en technische sluiting van het jaar. De jaarverslagen worden door de Auditdienst Rijk (ADR) gecontroleerd. Deze stelt per begroting samenvattende auditrapporten op en een controleverklaring. De ADR werkt met bevindingen, die variëren van licht, gemiddeld tot ernstig. Ten behoeve van de Tweede Kamer voert de Algemene Rekenkamer (AR) ook een verantwoordingsonderzoek uit. De AR maakt hiervoor gebruik van de informatie uit het jaarverslag en de samenvattende bevindingen van de ADR. Daarnaast doet de AR ook zelf onderzoek. De AR kan de bevindingen van de ADR overnemen, maar maakt een eigen afweging. De AR maakt onderscheid tussen aandachtspunt, onvolkomenheid en ernstige onvolkomenheid. De AR spreekt van een onvolkomenheid wanneer een ministerie of uitvoeringsorganisatie een bedrijfsvoeringsproces niet goed heeft ingericht of uitgevoerd. De minister moet reageren op de bevindingen van de AR. Deze bestuurlijke reactie wordt in het verantwoordingsonderzoek van de AR opgenomen. De jaarverslagen worden door de minister van Financiën samen met de samenvattende auditrapporten op verantwoordingsdag (derde woensdag in mei) aan de Kamer aangeboden. Op dezelfde dag biedt ook de AR de verantwoordingsonderzoeken aan.

De begrotingsstukken

De ministerraad beziet gedurende de begrotingscyclus een drietal typen documenten, te weten:

- **Budgettaire brieven:** deze worden door de minister van Financiën aan de ministerraad als geheel gezonden. De in de brieven opgenomen analyses en voorstellen dienen veelal ter bespreking en besluitvorming in de raad.
- **Budgettaire nota's:** deze worden door de minister van Financiën, na bespreking in de ministerraad, toegezonden aan het parlement. Aangezien het nota's betreft kunnen ze wel worden besproken in de Tweede Kamer, maar worden ze niet in stemming gebracht (in tegenstelling tot de begrotingswetten).

Om die reden kunnen ze ook niet worden geamendeerd. Tijdens het Kamerdebat kunnen wel moties worden ingediend. De budgettaire nota's betreffen de Miljoenennota, de Voorjaarsnota, de Najaarsnota en het Financieel Jaarverslag Rijk;

- **Begrotingswetten:** hierin zijn de ramingen van de verplichtingen, de uitgaven en de niet-belasting-ontvangsten voor een bepaald begrotingsjaar opgenomen. De mutaties in deze ramingen zijn de wettelijke vertaling van de besluitvorming in de budgettaire nota's. De rijksbegroting is opgedeeld in verschillende begrotingshoofdstukken, waarvoor afzonderlijke begrotingswetten worden ingediend. Alle ministeries hebben ten minste één eigen begrotingswet. Ministers zonder portefeuille kunnen op grond van de Comptabiliteitswet ook een eigen begroting hebben. De begrotingen worden ondertekend door de beherend minister en vervolgens door de minister van Financiën ter goedkeuring bij de Staten-Generaal ingediend. Bij alle hiervoor genoemde budgettaire nota's worden begrotingswetten ingediend. Het betreft de ontwerp-begrotingswetten bij de Miljoenennota, de eerste suppletore begrotingswetten bij de Voorjaarsnota, de tweede suppletore begrotingswetten bij de Najaarsnota en de slotwetten bij het Financieel Jaarverslag Rijk. In het geval van tussentijdse majeure wijzigingen in een begroting kan het kabinet ook een incidentele suppletore begrotingswet naar de Kamer sturen.

Begrotingsbehandeling

Na Prinsjesdag volgt de parlementaire behandeling van de rijksbegroting en de Miljoenennota. Tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen (APB) wordt over de hoofdlijnen van het beleid gesproken. Tijdens deze debatten voert de minister-president uit hoofde van zijn taak als minister-president namens de regering het woord. De Tweede Kamer debatteert vervolgens met de minister van Financiën tijdens de Algemene Financiële Beschouwingen (AFB) meer in detail gedebatteerd over het financieel-economisch beleid.

Daarop vinden de begrotingsbehandelingen plaats, eerst in de Tweede Kamer, vervolgens in de Eerste Kamer. Deze begrotingsbehandelingen vinden plaats per begroting en worden gevoerd door de verantwoordelijke minister. Bij de behandeling van de aparte begrotingswetsvoorstellen van de ministeries vindt eerst een schriftelijke voorbereiding plaats en daarna de mondelinge behandeling. Bij de mondelinge behandeling kan een Tweede Kamerlid amendementen of moties indienen. Als regel wordt spoedig na behandeling van een begrotingshoofdstuk gestemd over de daarbij ingediende moties. Over de begrotingshoofdstukken en de daarbij ingediende amendementen wordt in samenhang gestemd nadat alle begrotingen zijn behandeld. Na goedkeuring gaat het begrotingswetsvoorstel, al dan niet gewijzigd, voor behandeling naar de Eerste Kamer. Deze kan het begrotingswetsvoorstel aannemen of verwerpen en eventueel moties indienen.

Binnen de Rijksbegroting is de minister van Algemene Zaken eerstverantwoordelijke voor twee begrotingswetten:

- I De Koning;
- III Algemene Zaken.

Europese begrotingsregels

Voor Nederland is als lid van de EU ook het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) relevant. Het pact is opgesteld om te zorgen dat lidstaten gezonde overheidsfinanciën hebben en hun begrotingsbeleid coördineren. Volgens dit pact mag het begrotingstekort niet groter zijn dan 3% van het bruto binnenlands product (bbp) en de schuld niet hoger dan 60% van het bbp of moet deze in 20 jaar daarnaartoe bewegen (de zgn. 1/20 regel), tenzij er uitzonderlijke (economische) omstandigheden zijn. Vanwege de coronacrisis hoeven lidstaten zich in 2021 en 2022 niet aan deze afspraken te houden en worden buitensporig tekortprocedures in die periode niet ingezet.

Als een land zich niet aan deze normen houdt, komt het in de zogenoemde correctieve arm terecht. Dit houdt in dat de Raad van de EU (op aanbevelen van de Europese Commissie) een concreet budgettair doel stelt waar de lidstaat binnen zes maanden aan dient te voldoen. Ook kan worden besloten de jaarlijkse landenspecifieke aanbevelingen, over bijvoorbeeld structurele hervormingen, bindend te maken. Als een lidstaat hieraan niet tegemoetkomt, kan in het uiterste geval een boete volgen (buitensporig tekortprocedure). Dit is echter nog niet voorgekomen.

Ook als een land aan de uiterste SGP-normen voldoet, is er nog een zogenoemde preventieve arm. Daarbij moet het structureel saldo, dat is het begrotingsaldo na correctie voor de stand van de economie en eenmalige mee- of tegenvallers, richting -0,5% bbp worden gebracht (met een minimum tempo van 0,5% van bbp per jaar). Dit is conform de 'medium-term objective' (MTO), een landenspecifieke doelstelling die iedere drie jaar wordt geactualiseerd en die wordt afgeleid uit de langetermijnhoudbaarheid van de overheidsfinanciën van een lidstaat. Nederland heeft zich momenteel gecommitteerd aan een MTO van -0,5% bbp. In de preventieve arm is ook de uitgavenregel van toepassing, dat betekent dat de overheidsuitgaven jaarlijks maximaal met dezelfde groeivoet mogen groeien als de economie. Bij het afwijken van deze waarden of van het afgesproken aanpassingspad kunnen inspanningsverplichtingen worden geëist en kan uiteindelijk een boete worden gegeven (significante afwijkingsprocedure). Er is al jaren de nodige discussie over de effectiviteit van de huidige begrotingsregels. De Europese Commissie zal in 2022 voorstellen doen voor aanpassingen.

Dit is een uitgave van:

Ministerie van Algemene Zaken
Postbus 20001 | 2500 EA Den Haag

Augustus 2021